



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2024-04-30
Stockholm

Mål nr
M 14470-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-11-16 i mål nr M 2535-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

Coop Butiker & Stormarknader AB, 556030-5921

Ombud: MAQS Advokatbyrå AB

Motpart

Haninge kommun

Ombud: Andermyr Advokat AB

SAKEN

Skadestånd enligt 32 kap. miljöbalken

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens domslut.
2. Mark- och miljööverdomstolen förpliktar Coop Butiker & Stormarknader AB att betala ersättning till Haninge kommun för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 146 000 kr, avseende ombudsarvode, och ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Dok.Id 2040433

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Coop Butiker & Stormarknader AB (Coop) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska bifalla bolagets yrkande i mark- och miljödomstolen och förplikta Haninge kommun att ersätta bolagets rättegångskostnader där.

Haninge kommun (kommunen) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen.

Coop har tillagt följande. Butikens veckovisa omsättning i början av år 2020 hade en, minst sagt, tydligt uppåtgående trend med ständigt ökande omsättning. Det finns ingenting i målet som tyder på att denna trend skulle ha avtagit i kraft, än mindre plana ut, om avstängningen uteblivit. Att använda den närmast aktuella perioden före avstängningen – vecka 5 år 2020 med en veckoomsättning på 610 000 kr – för beräkningen av skadan är sålunda en försiktig hantering av Coop.

Kommunen har frånfallit invändningen om att coronapandemin kan ha orsakat omsättningsminskningen samt tillagt följande. Det vitsordas att tillgängligheten till butiken har påverkats i någon mån under avstängningsperioden och att detta kan ha påverkat Coops omsättning i någon mån, dock inte i den utsträckning som Coop påstår. Skadan kan inte beräknas efter ett antagande om att omsättningen skulle ha uppgått till 610 000 kr per vecka under hela den period om åtta veckor som avstängningen pågick. Av det utlåtande från KPMG AB som Coop åberopat framgår att butiken haft lägre genomsnittlig omsättning. Coop har inte styrkt att

veckoomsättningen under avstängningen skulle vara högre än 400 000 kr, vilket ger ett marginalbortfall om 102 000 kr motsvarande en minskning med 8,5 procent för den aktuella perioden.

Parterna har åberopat samma bevisning som i mark- och miljödomstolen, med undantag för den rapport över Stockholms lokaltrafik som kommunen förklarat sig inte längre åberopa. Mark- och miljööverdomstolen har tagit del av uppgifter lämnade av SE, MK, KÖ och BO genom att spela upp ljud- och bildfilerna från förhören i mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen har, med stöd av 50 kap. 13 § andra stycket 2 rättegångsbalken, avgjort målet utan huvudförhandling.

Mark- och miljööverdomstolen anser, i likhet med mark- och miljödomstolen, att det är visat att avstängningen klart påverkat tillgängligheten till butiken men att den begränsade tillgängligheten inte kan likställas med en total avstängning. Vidare instämmer Mark och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning att det skett en omsättningsnedgång under avstängningen och att det är övervägande sannolikt att avstängningen är orsaken till nedgången i omsättningen. Avstängningen av gångvägen har alltså inneburit en störning som orsakat en skada för Coop.

Frågan är då om Coop har rätt till ersättning för skadan eller om störningen skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden.

Att tillfälligt begränsa framkomligheten på en gångväg för att genomföra ombyggnationer får, som mark- och miljödomstolen konstaterat, anses vara en allmänvanlig störning. Mark- och miljööverdomstolen instämmer även i bedömningen att verksamheten som orsakat störningen har varit samhällsnyttig. När en störning beror på en samhällsnyttig verksamhet får den skadelidande i allmänhet tåla något mer

än vid andra störningar, särskilt när det rör sig om rena förmögenhetsskador (jfr prop. 1985/86:83 s. 41 f. samt rättsfallen MÖD 2002:17 och MÖD 2019:13).

Gångvägen mellan stationen och butiken har varit avstängd under åtta veckor. Butiken har under hela perioden kunnat nås via andra vägar. För personer på väg till eller från stationen har avstängningen dock inneburit en längre väg till butiken.

Coop har gjort gällande att bolaget på grund av avstängningen drabbats av en skada motsvarande en minskning av butikens omsättning med cirka 50 procent under avstängningstiden, vilket kommunen bestritt. Coop har bevisbördan för skadans storlek. Coop har baserat sin skadeberäkning på en estimerad omsättning om 610 000 kr per vecka. Av utredningen framgår att detta motsvarar den omsättning som butiken hade under vecka 5, 2020, dvs. veckan före gångtunneln stängdes av. Utredningen visar inte, vilket kommunen också har invänt, att butiken före eller efter denna tidpunkt (dvs. fram till vecka 37 år 2021) uppnådde denna veckoomsättning. Eftersom butiken var relativt nyöppnad saknas referensperioder från tidigare år. Vid en samlad bedömning finner Mark- och miljööverdomstolen att Coop, mot kommunens bestridande, inte genom den åberopade utredningen visat att det skulle vara fråga om en så omfattande omsättningsminskning som bolaget gjort gällande. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att Coop inte kan anses ha styrkt att vecko-omsättningen under avstängningen skulle ha varit högre än, såsom kommunen invänt, ca 400 000 kr, vilket ger ett marginalbortfall med omkring 8,5 procent för den aktuella perioden. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning måste en tidsbegränsad störning som ger upphov till en skada i den storleksordningen och under sådana omständigheter som nämnts ovan anses vara sådan att den skäligen får tålas med hänsyn till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden.

Sammanfattningsvis innebär Mark- och miljööverdomstolens ställningstaganden att mark- och miljödomstolens dom ska fastställas.

Vid denna utgång är kommunen berättigad till ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. Det yrkade beloppet är skäligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2024-05-28

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Mikael Hagelroth, Åsa Hanna och Katarina Welin, referent.

Föredragande har varit Sofia Gunnarsson.



NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-11-16
meddelad i
Nacka

PARTER

Kärande

Coop Butiker & Stormarknader AB, 556030-5921
Sankt Eriksgatan 60
112 34 Stockholm

Ombud: Advokaten Annica Börjesson och biträdande juristen Benjamin Namini
MAQS Advokatbyrå AB
Box 11918
404 39 Göteborg

Svarande

Haninge kommun, 212000-0084
136 81 Haninge

Ombud: Kommunjuristen Jennifer Ralph
Haninge kommun
136 81 Haninge

SAKEN

Skadestånd enligt 32 kap. miljöbalken

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ogillar käromålet.

BAKGRUND

Den 31 maj 2019 öppnade Coop Butiker & Stormarknader AB (hädanefter ”Coop”) en servicebutik på fastigheten Söderbymalm 3:524 i Haninge kommun, Coop Haningeterrassen (hädanefter ”butiken”). Butiken har en kundentré. Denna är belägen mot gångstråket mellan Handens pendeltågsstation och Poseidons torg. Entrén är en nivå under bilvägen Nynäsvägen och det finns ingen tillhörande kundparkering.

I området där butiken är placerad pågår sedan en tid tillbaka ombyggnationer som utförs på uppdrag av Haninge kommun (hädanefter ”kommunen”) i enlighet med detaljplan. Ombyggnationen görs för att skapa en ny bussterminal, 600 nya lägenheter, vårdlokaler och en ny biograf samt plats för service och handel. Som ett led i ombyggnationen av området kom flera anläggningar att rivas, däribland den gamla bussterminalen och underliggande gångtunnel. I samband med rivningen av gångtunneln behövde gångtrafikanter mellan pendeltågsstationen och Poseidons torg hänvisas till alternativ gångväg. Under rivningen kunde butiken nås oförändrat från Poseidons torg samt via en trappa ner från Nynäsvägen. Avstängningen p.g.a. rivningen och därmed även omdirigeringen av gångtrafikanter pågick under totalt åtta veckors tid, under veckorna 6–13 år 2020.

Detta mål gäller om Coop har rätt till ersättning för miljöskada.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Coop har yrkat att kommunen ska förpliktas att till Coop betala ett belopp om 739 000 kr exklusive mervärdesskatt samt ränta enligt 4 och 6 §§ räntelagen från den 19 april 2022 till dess betalning sker.

Coop har även yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Kommunen har bestritt Coops yrkande och inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig. Kommunen har dock inte haft någon invändning mot ränteberäkningen som sådan.

GRUNDER M.M.

Coop

Coop har lidit ekonomisk skada till följd av avstängningen p.g.a. rivningen. Avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln har påverkat tillgängligheten till butiken. Butiken är strategiskt placerad mellan pendeltågsstationen Handen och Poseidons torg. De flesta förbipasserande är fotgängare eller cyklister. För att ta sig mellan Handen station och Poseidons torg behöver man gå eller cykla genom gångtunneln och passerar då butiken på vägen. I och med avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln kunde inte kunderna längre ta den närmaste vägen till och från Handen centrum utan fick i stället välja alternativa vägar. Detta ledde till ett markant minskat kundflöde till butiken med en markant nedgång i butikens försäljning som följd. Vinstbortfallet under perioden som avstängningen p.g.a. rivningen pågick uppgår till det yrkade beloppet. Kommunen har inte säkerställt att ingången till butiken varit tillgänglig under den aktuella perioden. Möjligheten att ta sig till butiken via alternativa vägar har varit mycket begränsad. De alternativa vägarna var mycket långa och otillgängliga och passerade dessutom konkurrenter till butiken. Avstängningen p.g.a. rivningen bör därför likställas med att ha varit total.

Det är klart mer sannolikt att skadan orsakats av avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln än av någon annan omständighet. Det har sedan tidigare funnits konkurrerande verksamheter i området som har varit öppna under hela den tid som butiken har funnits på plats. Det är därmed inte troligt att någon konkurrerande verksamhet har bidragit till försäljningsbortfallet, utöver det faktum att kunder till följd av avstängningen tvingats ta omvägar och då valt att handla i andra butiker. Försäljningsbortfallet beror inte heller på coronapandemin, då försäljningstappet

sammanföll med att gångtunneln stängdes av i februari 2020, dvs. innan pandemirestriktioner införts, och började att återhämta sig efter att gångtunneln öppnats igen. Vidare har andra Coop-butiker inte påverkats negativt av pandemin. Försäljningen i detaljhandeln växte med 3,5 procent under år 2020.

Störningen är inte sådan att den skäligen bör tålas. Skadan Coop har lidit består i ett försäljningstapp på närmare 50 procent under åtta veckors tid under en period då butiken befann sig i en kritisk etableringsfas. Gångtunneln utanför butikens viktigaste entré har under perioden varit helt avstängd p.g.a. rivningen och området runt butiken varit föremål för stora byggarbeten och avspärrningar. Byggarbetena har pågått och påverkat butiken i närmare tre års tid, vilket ska vägas in i skälighetsbedömningen. Avstängningen p.g.a. rivningen kan inte heller, med hänsyn till butikens placering och att avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln varit total, anses vara vanligt förekommande på orten och något som Coop bort räkna med när de etablerade butiken på platsen. Ombyggnationen är inte en sådan samhällsnyttig verksamhet som kan inverka på bedömningen av vad som skäligen bör tålas. Under alla förhållanden saknar det relevans om Coop har haft kännedom om planerna för området.

Kommunen har att svara för Coops skada. Avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln har inneburit en sådan tillgänglighetsstörning som utgör ”annan liknande störning” enligt miljöbalken. Kommunen har, i egenskap av fastighetsägare och huvudman för den allmänna platsmarken, bedrivit eller i vart fall låtit bedriva de arbeten som resulterat i avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln.

Kommunen

Avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln har inte orsakat Coop ekonomisk skada. Kommunen har hela tiden säkerställt att människor trots avstängningen har kunnat ta sig till butiken. Alla som har kommit med pendeltåg har fortfarande enkelt kunnat ta sig till affären via alternativa vägar och bilisternas tillgång till butiken har

över huvud taget inte påverkats av avstängningen. De alternativa vägarna har inte varit långa och otillgängliga omvägar; de har heller inte passerat konkurrenter till butiken. Avstängningen p.g.a. rivningen kan inte likställas med att ha varit total.

Det bestrids att skadan uppgår till det yrkade beloppet. Det saknas fog att, som Coop har gjort i sin skadeberäkning, jämföra intäkterna med andra butikers intäkter. Butiken var nyetablerad och saknade försäljningshistorik. I stället måste intäkterna beräknas utifrån en mängd faktorer, såsom område och konkurrens.

Det bestrids att skadan orsakats av avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln. Under delar av den aktuella perioden pågick coronapandemin. Många har arbetat på distans vilket har påverkat antal människor och potentiella kunder som har rört sig i området. Som exempel kan nämnas att butiken är den närmaste matbutiken för anställda i Haninge kommunhus där flera tusen medarbetare har arbetat på distans under delar av den aktuella perioden.

Störningen är sådan att den skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden. Planerna för området har varit kända för allmänheten och även för butiken långt innan Coop valde att etablera sig i området. Coop har trots kännedom om utvecklingen av området valt att etablera sig så fort som möjligt. Avstängningen p.g.a. rivningen har inte varit total eftersom kommunen hela tiden har säkerställt att ingången till butiken har varit tillgänglig. Avstängningen pågick under en ganska begränsad tid och föranleddes av ett samhällsnyttigt ändamål. Rivningen av gångtunneln gjordes för att förbättra området och få en öppen och säker miljö för allmänheten. Eftersom ersättningen som yrkas endast avser perioden om åtta veckor och Coop inte har inkommit med underlag som styrker påverkan under de tre år som byggarbetena har pågått ska inte denna omständighet tas i beaktande vid skälighetsbedömningen.

UTREDNINGEN

Mark- och miljödomstolen har avgjort målet efter huvudförhandling. På Coops begäran har domstolen hållit vittnesförhör med SE, butikschef i den aktuella butiken, och sakkunnigförhör med MK, revisor vid KPMG AB. På kommunens begäran har domstolen hållit vittnesförhör med KÖ, anställd på kommunens mark- och exploateringsavdelning, och BO, f.d. mark- och exploateringschef i kommunen. Coop har som skriftlig bevisning åberopat en rapport från KPMG AB, en områdeskarta, en artikel ur Dagens Industri och en artikel från Statistikmyndigheten SCB. Kommunen har som skriftlig bevisning åberopat kartor och bilder över den aktuella platsen, ett pressmeddelande från Coop, data från Stockholms lokaltrafik och en situationsplan.

DOMSKÄL

Allmänna utgångspunkter

Enligt 32 kap. 1 § miljöbalken ska skadestånd betalas för skada som verksamhet på en fastighet har orsakat i sin omgivning. En skada som inte har orsakats med uppsåt eller genom vårdslöshet ersätts bara om den störning som har orsakat skadan inte skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden.

För att skadestånd ska utgå ska skadan ha orsakats av en störning enligt 32 kap. 3 § första stycket miljöbalken, däribland markförorening, buller, luftförorening, skakning eller ”annan liknande störning”. När gatuarbeten har lett till avspärningar som har försvårat tillträde till en affärslokal har det ansetts föreligga en sådan störning som avses i 32 kap. 3 § första stycket punkten 8 miljöbalken (se rättsfallet NJA 1996 s. 634).

Utgångspunkten i ett tvistemål är att den part som har bevisbördan för ett påstått sakförhållande ska prestera full bevisning, dvs. att sakförhållandet ska vara styrkt. I

32 kap. 3 § tredje stycket miljöbalken föreskrivs dock en bevislättnad när det gäller orsakssambandet mellan störningen och skadan. För att godta den skadelidandes påstående om ett visst orsaksförlopp har det ansetts tillräckligt att detta framstår som klart mera sannolikt än någon förklaring till skadan som lämnas från motsidan, och därtill även i sig är sannolik med hänsyn till omständigheterna i målet (jfr rättsfallet NJA 1981 s. 622 med däri gjorda hänvisningar).

Har påverkades tillgängligheten till butiken under avstängningen?

Parterna är överens om att avstängningen p.g.a. rivningen av gångtunneln innebar att gående mellan pendeltågsstationen och Poseidons torg behövde hänvisas till alternativa gångvägar som inte passerade den aktuella butiken. Det är med andra ord ostridigt i målet att avstängningen av gångtunneln påverkade tillgängligheten till butiken i någon mån. Parterna är dock oense om i vilken utsträckning tillgängligheten påverkades av avstängningen.

Coop har gjort gällande att avstängningen bör likställas med att ha varit total då de alternativa vägarna var långa och otillgängliga och dessutom passerade konkurrenter till butiken. Till stöd för detta har Coop bl.a. åberopat en områdeskarta som visar sträckningen av de alternativa vägarna. Vidare har SE i förhör uppgett att omvägarna var flera hundra meter långa och att den norra omvägen passerade nära ingången till ett köpcentrum där en konkurrent till Coop är belägen. Kommunen har i sig inte ifrågasatt att omvägarna såg ut på det sätt som illustreras av kartan men har motsatt sig att avstängningen ska likställas med att ha varit total.

Den karta som Coop har åberopat visar att den som ville besöka butiken på väg till eller från pendeltågsstationen behövde ta en längre omväg. Avspärningen har alltså klart påverkat tillgängligheten till butiken för dessa gång- och cykeltrafikanter. Det är dock ostridigt i målet att butiken hela tiden har varit tillgänglig från Poseidons torg och genom en trappa ned från Nynäsvägen. Mot bakgrund av detta anser mark- och miljödomstolen att den av Coop åberopade bevisningen inte ger tillräckligt stöd

för att tillgängligheten till butiken har varit så påverkad att avstängningen kan likställas med att ha varit total.

Har butikens omsättning gått ned i samband med och under avstängningen?

Det av Coop yrkade skadeståndet är baserat på en omsättningsnedgång om ca 50 procent under en period om åtta veckor. Av den av Coop återopade rapporten från KPMG AB och förhöret med sakkunnige MK framgår att Coop har beräknat omsättningsnedgången genom att ta fram veckovis försäljning för 106 Coop-butiker i Stockholm för perioden vecka 2 år 2020 till och med vecka 37 år 2021. Den veckovisa försäljningen har sedan summerats för samtliga butiker per vecka samtidigt som den veckovisa försäljningen för den i målet aktuella butiken har noterats separat. En jämförelse har därefter gjorts mellan omsättningen för populationen i stort och den aktuella butiken, vilket bl.a. illustreras av ett diagram. MK har i rapporten och i förhör bekräftat att de uppgifter som Coop har använt sig av för att beräkna omsättningen går att härleda till det ekonomiska underlaget i Coops redovisning.

Av diagrammet i rapporten från KPMG AB framgår att butiken hade en kraftig omsättningsnedgång vecka 6 år 2020 som tydligt avvek från omsättningen hos populationen av Coop-butiker i stort. Det framgår även av diagrammet att det sedan skedde en uppgång i omsättning för butiken vecka 14 år 2020 och att kurvan därefter följer de upp- och nedgångar som kan iaktas för populationen i stort. SE, som enligt mark- och miljödomstolen gjort ett trovärdigt och tillförlitligt intryck, har i förhör berättat att hon arbetade dagligdags i butiken under den aktuella perioden och att hon i samband med avspärningen omedelbart noterade en markant nedgång av antal kunder i butiken. Nedgången märktes även på mängden varor som togs in och såldes. Hon har vidare berättat att det skedde en omedelbar ökning av antalet kunder i samband med att avspärningarna togs bort.

Den av Coop återopade bevisningen ger ett mycket starkt stöd för att omsättningen i butiken har gått ned i samband med och under avstängningen av gångtunneln.

Kommunen har i denna del huvudsakligen riktat in sig på att ifrågasätta hur skadeståndet är beräknat avseende marginalbortfall och förväntad försäljning. Kommunen har inte åberopat någon bevisning som förtar värdet av Coops bevisning såvitt avser omsättningsnedgången som sådan. Mot bakgrund av detta finner mark- och miljödomstolen att Coop har visat att det har skett en omsättningsnedgång i samband med och under avstängningen.

Är avstängningen av gångtunneln orsaken till omsättningsnedgången?

Som mark- och miljödomstolen funnit under föregående rubrik har Coop visat att butiken haft en omsättningsnedgång som sammanfaller med avstängningen av gångtunneln. Det är även visat att omsättningen gick uppåt efter att avstängningen togs bort. Detta talar i sig för att avstängningen av gångtunneln är orsaken till omsättningsnedgången.

Kommunen har gjort gällande att omsättningsnedgången skulle kunna bero på att antalet människor som rört sig i området minskat på grund av coronapandemin. Kommunen har i detta avseende åberopat en rapport från Stockholms lokaltrafik och särskilt pekat på att rapporten visar att antalet spärrpassager vid Handens pendeltågsstation minskat med 45 procent år 2020 jämfört med år 2019. Denna procentuella skillnad är enligt rapporten beräknad genom en jämförelse mellan antal inpassager under vintervardagar år 2019 och ”coronavintervardagar” år 2020. På sidan fyra i rapporten definieras ”coronavintervardag” som vardag med start måndagen den 23 mars 2020, dvs. vecka 13. Statistiken saknar alltså helt relevans för tidsperioden vecka 6–12 år 2020 och ger därför ett mycket svagt stöd för kommunens påstående om att coronapandemin påverkat omsättningen i butiken under den aktuella perioden. Någon annan bevisning till styrkande av detta påstående har inte åberopats av kommunen.

Mot detta ska ställas den bevisning som åberopats av Coop, bl.a. den artikel från Dagens Industri som visar att Folkhälsomyndigheten först den 16 mars 2020, dvs. vecka 12, uppmanade personer som kunde att arbeta hemifrån. Det framgår även av

artikeln från Statistikmyndigheten SCB att försäljningen i dagligvaruhandeln i större tätorter ökade under år 2020. Denna bevisning talar mot kommunens påstående om att omsättningsnedgången berott på coronapandemin.

Sammantaget bedömer mark- och miljödomstolen att det är klart mera sannolikt att omsättningsnedgången beror på avstängningen av gångtunneln än på coronapandemin. Med beaktande av den kraftiga omsättningsnedgången i omedelbar anslutning till att gångtunneln stängdes av bedömer domstolen även att det i sig är sannolikt att avstängningen orsakade omsättningsnedgången.

Bör störningen skäligen tålas?

Utgångspunkten för den fortsatta bedömningen är alltså att avstängningen av gångtunneln har inneburit en störning som orsakat en skada för Coop. Frågan är om Coop har rätt till ersättning för skadan eller om störningen skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden.

Mark- och miljödomstolen bedömer att störningen i fråga inte kan betraktas som ortsvanlig, dvs. det är inte en vanligt förekommande störning på den aktuella platsen. Det är inte heller visat att Coop har känt till den i målet aktuella störningen, dvs. avspärrningen p.g.a. rivningen, när de etablerade sig på platsen och Coop kan därför inte anses ha tagit en risk för en sådan typ av störning. Att tillfälligt stänga av en gång- och cykelväg för att genomföra ombyggnationer får däremot anses vara en allmänvanlig störning. Fråga är därför om störningen skäligen bör tålas.

När en störning beror på en samhällsnyttig verksamhet får den skadelidande i allmänhet tåla något mer än vid andra störningar, särskilt när det rör sig om rena förmögenhetsskador (jfr prop. 1985/86:83 s. 41 f. och rättsfallet MÖD 2002:17). Kommunen har gjort gällande att verksamheten varit samhällsnyttig medan Coop har bestridit detta.

Det har i förhören med BO och KÖ, som båda har gjort ett trovärdigt och tillförlitligt intryck, framkommit att avspärrningen p.g.a. rivningen av gångtunneln skedde som ett led i ett större projekt att utveckla området kring Handens pendeltågsstation. Särskilt BO har utförligt beskrivit hur projektet syftade till att utveckla centrala Handen till en regional stadskärna med bra kollektivtrafikläge, bostäder och service. Samhällsnyttan av projektet i stort, som bl.a. inneburit att bygga fler bostäder och tillskapa en mer tillgänglig bussterminal i samma plan som kringliggande bebyggelse, får enligt mark- och miljödomstolen därför bedömas som stor. Vidare är det genom förhören med KÖ och BO visat att avspärrningen p.g.a. rivningen av gångtunneln var en nödvändig åtgärd för att kunna genomföra projektet eftersom den gamla bussterminalen som gångtunneln var belägen under behövde rivas för att bostäder skulle kunna byggas på platsen. Mark- och miljödomstolen anser därför att kommunen har visat att verksamheten som orsakat störningen varit samhällsnyttig.

Coop har gjort gällande att det vid skälighetsbedömningen ska beaktas att byggarbeten inom ramen för projektet har pågått och påverkat butiken i närmare tre års tid. Den störning som mark- och miljödomstolen har att pröva om Coop skäligen bort tåla är dock endast den avspärrning p.g.a. rivningen av gångtunneln som pågick under åtta veckor år 2020. Vidare är det genom det pressmeddelande som kommunen har åberopat visat att Coop har känt till att det pågick ombyggnationer i området vid tidpunkten för etableringen. Coop får därmed anses ha tagit en risk för vissa störande byggarbeten när det valde att etablera butiken på platsen. Denna omständighet ska därför enligt mark- och miljödomstolen inte beaktas inom ramen för skälighetsbedömningen.

Skadan som har gjorts gällande motsvarar en minskning av butikens omsättning med ca 50 % under avstängningstiden, vilket i och för sig är en kraftig minskning. Avstängningen har dock endast varat under åtta veckor. Den tiden framstår inte som orimligt lång med hänsyn till arten och omfattningen av de infrastrukturarbeten som föranlett störningen. Det har även betydelse att avstängningen inte har varit total och att besökare hela tiden har kunnat nå butiken, låt vara genom omvägar (jfr

rättsfallet MÖD 2019:13). Under dessa förhållanden måste störningen anses vara sådan att den skäligen får tålas med hänsyn till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden. Det innebär att Coops talan ska ogillas.

Vid denna utgång har Coop inte rätt till ersättning för rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 7 december 2022.

Johanna Barketorp Dirke

Annika Månsson

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Johanna Barketorp Dirke, ordförande, och tekniska rådet Annika Månsson.



Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.



Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se